

AZ ERDÉLYI RÓMAI KATOLIKUSOK ÁTTÉRÉSE A GÖRÖG KELETI EGYHÁZBA.

Az erdélyi magyarság elrománosításának egyik ismert eszköze a román egyházakba való áttérítés volt. Ez alkalommal az Erdélyi Római Kát. Egyházmegye áttérési adatait vizsgáljuk át és ebből a szempontból 1929—38-ban, tehát — kevés híján — a román uralom utolsó évtizedében.

Az 1929—38. évek adatainak feldolgozásánál, sajnos, csak a görög-keleti egyházba való áttéréseket állapíthattuk meg, mert a görög-katolikus román egyházba való áttéréseket — mint csupán rítus-változtatást — nem voltak kötelesek a hívek egyházuknak bejelenteni s ennek következtében az e révén szenvedett veszteségekről nem tudtak a plébániahivatalok pontos adatokat gyűjteni.¹⁾ Az adatok tanúsága szerint a nagyobb arányú áttérések az 1934. évtől veszik kezdetüket, bár az áttérések már kezdettől - fogva évről-évre növekvő irányzatot mutatnak. A nagyobb mérvű áttérések a „numerus valachicus“ elvének a felszínre kerülése idején indultak meg. 1934-ben hirtelen az előbbi évben áttértek számának négyszeresére emelkedik az áttérők száma (1933 = 37: 1934 = 156). majd ez a szám a következő évben csaknem megkétszereződik (1935 = 300) s ettől kezdve további fokozatos, de lassúbb emelkedést mutat 1938. évig (1936 = 329: 1937 = 370). 1938-ban kisebb csökkenés állt be (1938 = 347). Ennek okát a magyarság politikai jövőjének a néptömegek részéről való — szüddéta-német kérdés felvetődésével kapcsolatos — kedvezőbb megítélésében látjuk.

A tíz év alatt összesen 1.657 hívet veszített a katolikus egyház a görög-keleti egyház javára, míg a görög-keleti egyháztól mindössze 200 hívet nyert. Ha a görög-keleti egyházzal szemben álló veszteséget összehasonlítjuk a táblázatban feltüntetett más egyházakkal szembeni veszteséggel, főgton szembeötlük, hogy az messze meghaladja a rendszerint házasságok miatt szokásos kitéréseket, amelyek egyébként is végső eredményben kiegyenlítették egymást.

¹⁾ Az egész áttérési mozgalomról de egyben a területvisszacsatolás után megindult visszatérési folyamatról az 1941. évi népszámlálás adatainak feldolgozása után fogunk kénét nyerni.

Átterések az Erdélyi Róm. Kat. Egyházmegyében az 1929—1938. években.

Év	Gör. kel.		Ref.		Luth.		Unit.		Izraelita		Egyéb		Fellekzetlen		Összesen	
	vallás- ról	F ₁	vallás- ról	F ₂	vallás- ról	F ₁	vallás- ról	F ₂	vallás- ról	F ₂	vallás- ról	F ₂	ki- vül- től	ki- vül- től	meg- ért	ki- ért
1929	23	30	240	108	42	42	53	18	9	3	3	20	18	30	388	250
1930	26	20	236	126	12	13	42	23	2	2	2	6	—	25	340	215
1931	27	44	232	60	54	40	52	20	3	—	—	21	—	21	363	206
1932	26	24	149	53	24	27	24	12	6	2	3	9	1	10	211	137
1933	26	37	192	63	26	26	31	14	4	1	1	4	1	15	281	160
1934	17	156	220	68	52	44	47	19	12	4	1	10	4	19	353	320
1935	23	300	190	67	22	36	42	23	12	3	—	15	—	32	289	476
1936	10	329	270	102	24	38	67	13	4	2	6	5	1	35	382	524
1937	10	370	206	99	18	22	34	14	9	—	1	11	4	15	282	531
1938	12	347	198	61	18	47	45	6	26	1	17	17	4	20	320	499
Összesen:	200	1.657	2.153	807	292	335	437	162	87	17	34	118	33	222	3.236	3.318

Annak megállapítására, hogy a nagyobbarányú áttérések melyik vidékre esnek, egyházkerületenként is csoportosítottuk az adatokat. Az egyházmegyében az egyházkerületek sorrendje a görög-keleti egyházba történt áttérések száma szerint így alakul:

	Gör. kel.-ről róm. kat.-ra tért	Róm. kat.-ról gör. kel.-re tért
1. Hunyad	42	482
2. Barca-Sepsi	35	384
3. Kolozs—Doboka	26	175
4. Maros	23	102
5. Udvarhely	3	89
6. Szeben—Fogaras	30	80
7. Bányavidék	3	62
8. Kézdi—Orba	2	60
9. Hegyalja	6	56
10. Belső-Szolnok	4	43
11. Torda-Aranyos	7	37
12. Felcsik	2	25
13. Gyergyó	3	24
14. Erzsébetváros	10	17
15. Küküllő	3	17
16. Alesik	1	4
Összesen:	200	1657

Vezet a hunyadi egyházkerület, amelyre az áttérések csaknem egyharmada (482) esik. A hunyadi katolikusok többsége főleg állami kézen levő bányákhoz és vasipari üzemekhez kenyérkeresetre letelepült munkásság. Érthető, hogy a „numerus valachicus” elvvel kapcsolatban őket érte a legnagyobb nyomás, melyet talán a környezeti hatások is támogattak. A barca-sepsi kerületben a székelység mesterséges „visszarománosítása” magyarázza a kitérések nagy számát. A kolozs-dobokai kerületben a kitérések, alig egy pár eset kivételével, mind a kolozsvári plébániákra esnek s ezeket az áttéréseket a többségben szintén egzisztenciális okok indokolják, kisebb mértékben a román férfival való házasságkötés. Maros-megye szintén a székelység „visszarománosításának” egyik színtere volt.

örömmel állapíthatjuk meg, hogy Erdély legkatolikusabb vidékén, Csíkban és Gyergyóban még a legerősebb elnyomatás éveiben is alig tudott a görög-keleti egyház hódítani. A tíz év alatt mindössze 53 hívő lépett át a görög-keleti egyházba erről a vidékről, viszont a görög-keletiek közül 6 hívet hódított magának a római katolikus egyház.

Bár — figyelmen kívül hagyva a görög-kat. vallásra történt áttéréseket — a görög-keleti egyház hódította el a legtöbb hívet

az erdélyi rom. katolikusok közül és a szóbanforgó egyházmegyében az áttéréseknek (3.318) csaknem a fele (1.657) a görög-keleti egyház javára történt, az áttérések nem jelentettek kiheverhetetlen veszteséget. Megnyugtató, hogy az őslakosság, a falusi népesség körében sokkal erőtlenebbül érvényesültek az erőszakos áttérési eszközök, mint az állami és román befolyás alatt álló üzemek munkásságánál.

Ha azonban a görög-keleti egyházba való áttérések mellett számításba vesszük a görög-katolikus egyházba történt átlépéseket is — melyek számát nem ismerjük, de a görög-keletihez hasonló összegűre becsülhetünk — a veszteség komolyabbá válik.

Oberding József György dr.